

Прапор ЄС над берегами Дніпра

Минає рік від дня підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом

«Потрібно мати мужність, аби уявити прапор ЄС, що майоріє над берегами Дніпра». Саме так про європейські настрої перед ключовими самітами наприкінці квітня в Києві та в травні в Ризі повідав українським партнерам міністр закордонних справ Польщі Гжегож Схетина. І мав рацію щодо мужності. Адже Голова Єврокомісії Жан-Клод Юнкер спочатку навіть уникав називати Україну «європейською державою», щоб запобігти визнанню її права подавати заявку на членство в ЄС... А ще раніше польський Президент Броніслав Коморовський під час зустрічі з командуванням Литовсько-польсько-української бригади, у свою чергу, зазначив, що Польща має стежити за тим, щоб Захід не зачинив перед Україною дверей. Чи добре чують ці месиджі в Києві? Що нам дає Угода, з невідпущання якої почався Майдан? І чи справді влада зацікавлена у здійсненні глобальних змін у державі?

Нагадаємо, що 21 березня минулого року Прем'єр-міністр Арсе-

Церемонія підписання Угоди про асоціацію. З українського боку підпис під документом поставив Президент держави Петро Порошенко, від ЄС — Голова Європейської ради Герман Ван Ромпей (праворуч) та Голова Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу (ліворуч). Брюссель, 27 червня 2014 року

ній Яценюк підписав політичну частину угоди, а вже 27 червня Президент України Петро Порошенко — весь текст документа. Рік по тому його ратифікували 16 країн, у кількох триває завершальний етап ратифікації, ще низка держав готуються до цього процесу, який має

фінішувати до кінця 2015 року. Угода офіційно почне діяти тільки після її затвердження всіма 28 країнами Європейського Союзу. Терміни імплементації документа розраховані на 10 років, однак деякі положення України та ЄС вже почали виконувати.

Інструмент тиску на владу

Цей документ без перебільшення можна назвати історичним. Адже саме відмова від підписання Угоди про асоціацію владою Януковича вивела людей на Майдан. «Я не вважаю правильним називати все, що відбувалося в Києві наприкінці 2013-го — на початку 2014 року, Євромайданом. Це така була Революція гідності, тому що в неї ціннісна основа. Нинішня політична еліта не настільки розвинута, щоб пропонувати суспільству власні

національні стратегії розвитку. Тому є два варіанти. Або йти за Росією та будувати євразійські проекти, або в політичному сенсі долучитися до Європи з перспективою стати членом Євросоюзу. Тому я вважаю Угоду про асоціацію єдиним інструментом тиску на нинішню владу з тим, щоб вона змінювала країну, щоб провела реформи, які, поперше, дадуть нам змогу вижити, подруге, намітити подальший рух і залучити певні ресурси (бо жодна реформа не відбуватиметься без фінансових та людських ресурсів)», — пояснив журналу «Віче» своє бачення ролі угоди в нинішній ситуації **експерт «Май-**

дану закордонних справ» Олександр ХАРА.

На думку аналітиків, документ, який так довго розроблявся й до підписання якого країна пройшла крізь революцію й війну, не є бездоганним з погляду майбутнього членства України в ЄС. Адже наша Угода про асоціацію не є програмою членства. Однак вона всеосяжна, й важливо, що її виконання максимально наблизило нас до європейських стандартів. Тому позитив цієї угоди політологи вбачають саме в її ціннісній частині, в тім, що виконання цього документа має спонукати політичну еліту змінюватися.

«Будь-яка українська влада, включаючи нинішню, була глухою до суспільства. Як до суспільства загалом, так і до його активної частини — громадських активістів, які рятували й рятують цю країну. А в Угоді про асоціацію є дуже важлива частина про те, що громадянське суспільство має інтегруватися в управління державою, впливати на владу», — вважає наш співрозмовник. Олександр Хара підкреслює, що європейська цивілізація заснована на правилах, на законі, тому дуже важливо, щоб демократичні механізми, які давно напрацьовані,

були встановлені й в Україні. Радянське право розвивалося як дозвольне, тобто за принципом «можна робити те, що дозволено законом». Хоча Загальна декларація прав людини, прийнята Генасамблеєю ООН 10 грудня 1948 року й ратифікована Україною, й проголошує, що кожна людина, здійснюючи свої права і свободи, повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом..., в Україні принцип «дозволено все, що не заборонено» не працює сповна. Тож якщо не змінити цієї парадигми, реалізація будь-яких реформ і проектів (від економічних до суспільно-політичних) стає неможливою.

Необхідно модернізувати, наближити до європейських стандартів державний апарат. У ньому є потреба, бо, крім законів, які ухвалює Верховна Рада, маємо терміново координувати роботу міністерств і відомств щодо змін величезної кількості різноманітних підзаконних актів, положень та інструкцій. Тож без створення спеціальної інституції, яка відповідатиме за втілення європейських законів у життя і яку має очолити людина в ранзі віцепрем'єра, складно говорити про кардинальні зрушення.

Або змінився, або вмри

Суспільство потребує змін. Нехай це звучить банально, але саме за це стояв Майдан. Однак цього люди геть не відчують. Проте кожен день погіршується життя. Можливо, славнозвісні реформи – це «обрізання» пенсій та «драконівські» тарифи? А реальні реформи де? Чи існують вони? Поки що суспільство робить невтішний висновок про те, що владі бракує політичної волі для справжніх змін і вони існують лише в деклараціях. Натомість чиновники з цим не згодні. Вони заявляють, що крига скресла.

За інформацією заступника голови адміністрації Президента, секретаря Національної ради реформ Дмитра Шимківца, українська влада вже виконала більшість рішень Національної ради реформ. Загалом Національна рада реформ ухвалила 69 рішень, 35 із них виконані, 31 – у процесі виконання», – пояснив Шимків, який раніше наголошував, що реформи в Україні «гальмуються» через саботаж. Ще він обіцяє суспільству стабілізацію економіки не раніше 2017 року.

Експерти вважають, що «дно» кризи чекає Україну влітку, а перші результати дії угоди будуть відчутними через 7–10 років. Поки що маємо лише комплекс зобов'язань перед Євросоюзом і серйозну підозру стосовно того, що бізнес-інтереси деяких представників влади, намагання зберегти старі корупційні схеми уповільнюють євроінтеграцію країни. На думку Олександра Хари, нині має працювати концепт «або змінився, або вмри», бо на інші варіанти вже немає ані часу, ані ресурсів. Треба розуміти, що багато системних

Фото Миколи БЛОКОПИТОВА.

речей, які намагається робити влада, дадуть результат лише за кілька років. Однак позитивне є: прикладом може стати реформування ДАІ. На жаль, це єдиний такий проект, до того ж іще не завершений.

Тож тема кардинальних змін стала провідною під час заходів у рамках квітневого саміту Україна–ЄС у Києві. Президент Петро Порошенко на прес-конференції за результатами зустрічі заявив: «Ми просимо тільки одного – об'єктивної оцінки дій української команди. Теза про те, що Україна відстає з реформами, не є об'єктивною, не зовсім відповідає дійсності». Утім, Європейський Союз терпляче очікує від української влади конституційної, су-

дової й реформи прокуратури. Про це заявив **Єврокомісар з питань політики сусідства та переговорів із розширення Йоханнес Ган під час зустрічі з Головою Верховної Ради України Володимиром Гройсманом 27 квітня**. «Ми, як і українське суспільство, з нетерпінням очікуємо реформи Конституції, судустрою та прокуратури, оскільки без забезпечення верховенства права реформування інших сфер неможливе», – зазначив Ган.

«Європейці розуміють: щоб Україна відбулася як європейська держава, необхідні позитивні результати. Тому надалі з боку Брюсселя тиск на уряд і Президента посилюватиметься», – прогнозує Олександр Хара.

Безпека та візи

Лева частина угоди присвячена поглибленню співробітництва в сфері безпеки. В одному з пунктів йдеться про спільну участь у цивільних та військових операціях, навчаннях та тренуваннях, а також про те, що Україна та Європейське оборонне агентство мають співпрацювати для удосконалення військових можливостей. Але ці домовленості запрацюють лише після ратифікації угоди всіма 28 державами-членами. Проте агресія Росії була однією з двох головних тем саміту Україна–ЄС разом із питанням про підтримку реформ у країні. «Наша дискусія довела спільність поглядів на шляхи подолання безпекових викликів, з якими сьогодні стикнулася не лише Україна, а й уся Європа», – сказав Петро Порошенко, повідомивши, що докладно поінформував керівництво ЄС про останні події на Донбасі. На саміті Президент України порушив питання про розгортання операції Євросоюзу в рамках Спільної політики безпеки та оборони, яка сприятиме створенню належних безпекових умов для виконання Мінських домовленостей.

Партнери почули Петра Порошенка, але вирішили обмежитися лише оцінкою місії. Позиція Брюсселя тиснути на Росію виключно через санкції поки що залишається незмінною. На думку європейських чиновників, Путіна можна стримати через дипломатичну роботу.

Окрім реформування та безпеки, великі сподівання українці поклали на перспективу безвізового режиму з Європейським Союзом. Натомість нині маємо навіть ускладнення з отриманням віз у деяких посольствах. Експерти вважають, що від самого початку сподівання влади й суспільства щодо цього питання були завищеними. Тому його відкладання на невідзначений термін сприймається в Україні як величезне розчарування, хоча всі розуміють: Європа боїться відкривати свої кордони для громадян країни, в якій іде війна, яка не контролює свій східний кордон. Однак більшість українських і західних політологів вважають, що ця перспектива для українців є ближчою, ніж здається. Тому заключна

спільна заява першого в рамках Угоди про асоціацію саміту Україна–ЄС містить перелік сфер, прогресом у яких ЄС задоволений. Це не означає, що всі питання до Києва зникли. Просто Брюссель погодився, що є певний успіх у прийнятті законів, й очікує від України їх виконання саме 2015-го. Крім того, з 1 січня 2016 року має повноцінно запрацювати зона вільної торгівлі з ЄС. Відтермінувань вже не буде.

На другий день перебування в Києві **Голова Єврокомісії Жан-Клод Юнкер** таки визнав: «Україна – європейська країна, європейська держава й велика європейська нація». Тож наслідком є спроби прогнозувати, що подальші відносини України з ЄС з кожним днем розвиватимуться дедалі динамічніше. Інших варіантів у нас просто немає.

Яна ОСАДЧА.